

GROEN PROEVEN: DE UITROL

Gewoon maar doén

Ruim vijftig vmbo-docenten van AOC Terra mochten ruiken aan Groen Proeven. Ze kregen een oefening in regels en procedures hanteren, reflectiegesprekken voeren en doorbraken forceren. In juni mogen ze op 'voor echt'.

Grasduinen in de Groene Proeves

TEKST EN FOTOGRAFIE LEONIE BARNIER

De opdrachtformulieren zijn nog niet uitgedeeld of docent Hans de Jager uit Winsum schudt de eerste competentie al uit zijn pen. Te vroeg, eerst de instructie. “Het gaat om samenwerken. Er is een gezamenlijk startmoment. Lees de regels door en stel dan een plan op.”

De Jager en zijn collega's doen mee aan de competentiecompetitie en moeten binnen vijf minuten zoveel mogelijk SHL-competenties* voor het vmbo opschrijven. Per groep van vijf docenten mogen er twee observeren. Zij letten op twee competenties van hun collega's: ‘samenwerken en overleggen’ en ‘omgaan met instructies en procedures’.

Het valt niet mee om achttien competenties uit de hoed te toveren, maar al pratend en associërend komt er toch een hele lijst op papier. “Is evalueren ook iets?” “Ja, zelfreflectie!” “Wat moeten ze van techniek precies weten?” “Dieren hanteren!” Staat genoteerd. De vijf minuten zijn om. De ingeleverde formulieren worden gecontroleerd. Opruimen en dieren hanteren zijn mooie competenties, maar geen SHL-competenties. En helaas, zelfreflectie ook niet. De meeste groepen komen niet verder dan drie of vier goede competenties.

Klein beginnen

De vijftig groendocenten (de rest van de groendocenten is aan het staken in Amsterdam) zijn in Groningen bij elkaar om een impuls te geven aan competentiegericht leren en beoordelen. AOC Terra kiest ervoor om op alle zeven vmbo-vestigingen proeven van bekwaamheid af te gaan nemen die zijn ontwikkeld binnen het project Groen Proeven. Een team van experts (zie kader) draagt ter plekke zijn kennis en ervaringen over aan de Terra-docenten. Karin Verweij, teamleider op de vestiging in Emmen, legt uit wat de meerwaarde van de Groene

Het reflectiegesprek: “De samenwerking ging goed maar jullie waren niet goed in het naleven van de procedures”

Proeven is. “Je concentreert je op wat de leerling wel kan,” zegt ze, “en je legt verbanden met de wereld buiten de school.” Bovendien is het een goede voorbereiding op het mbo en hbo waar leerlingen al competentiegericht leren en getoetst worden. De aanwezigen vragen zich af hoe ze dat moeten organiseren. “We moeten het gewoon gaan doen,” zegt ze, “en gaandeweg de organisatorische problemen oplossen. Het is net als bij leerlingen, aan hen vragen we ook om ‘gewoon maar te gaan doen’. Je kunt klein beginnen. Bijvoorbeeld in de onderbouw gedurende één maand in alle lessen één competentie centraal stellen.”

Hulpmiddel

Essentieel onderdeel van een proeve is het reflectiegesprek. De twee observatoren van de competentiecompetitie voeren zo'n gesprek met de drie deelnemers. Expert Peter Siemerink van AOC Oost laat de groendocenten een waaier van stripverhaaltjes zien. Elk blad van de waaier toont aan de hand van plaatjes per competentie de competentieontwikkeling van een leerling. Dit maakt het gesprek met de leerling een stuk gemakkelijker, vindt hij. De docenten zijn geïnteresseerd. Elke groep krijgt

een kopie van de stripverhalen voor de competenties ‘samenwerken en overleggen’ en ‘omgaan met instructies en procedures’, de competenties waaraan ze die ochtend gewerkt hebben. “Stel vragen volgens de STAR**-methode”, adviseert Siemerink. “Houd in je achterhoofd: wat wil ik weten? Hoe heeft die leerling gefunctioneerd?” Ook hij geeft de tip om gewoon maar te beginnen. “Je mag fouten maken, net als de leerling, gun jezelf de mogelijkheid om erin te groeien.”

Oefenen

De groep uit Winsum gaat met de plaatjes aan de gang. “Het samenwerken ging goed”, krijgen ze van de observator te horen. “Jullie luisterden goed naar elkaar en jullie vierden de successen met elkaar.” Maar het volgen van regels en procedures verliep minder. “Dit is Hans”, zegt een van de docenten terwijl hij wijst op het eerste plaatje van ‘omgaan met regels en procedures’. Hans de Jager herkent zijn valkuil. “Ik begin zonder overleg aan de opdracht.” “Hoe had je het beter kunnen doen?” vraagt de observator. De plaatjes maken discussie los, over eigen functioneren en dat van de leerlingen. Over of elke leerling aan het eind van de rit bij elke com-

**Observeren van competenties:
hoe werken mijn collega's samen
en volgen ze de regels wel?**

petentie het gedrag van het laatste plaatje moet vertonen. De vijf docenten merken op dat ze al heel vaak reflectievragen stellen in de les. “Dan doe je het onbewust”, zegt Peter Siemerink die is aangeschoven. “Met deze plaatjes ga je het bewust doen.”

De reflectie is een onderdeel van de proeve. Leerlingen kunnen er dertig van de honderd punten mee halen. Belangrijk dus. Het voeren van een reflectiegesprek is iets wat je als docent moet en kunt leren. Voor elke competentie en elk niveau is een formulier met vragen. “Je voert het gesprek altijd met twee docenten,” zegt Siemerink, “het is geen wiskunde.” Hij adviseert om goed te luisteren en door te vragen. Al doende leer je het. “Ook leerlingen moeten leren dit soort gesprekken te voeren.”

Ommezwaai

's Middags mogen de docenten grasduinen in de Groene Proeves. Het gaat nu om de vragen: welke proeve zou jij op jouw vestiging willen en kunnen uitvoeren en hoe zou je dat aanpakken?

Er zijn veel vragen en mitsen en maren. De proeves vragen veel tijd, soms meer dan drie uur. Hoe orga-

niseer je dat als je de leerlingen maar twee uur hebt? Zo'n proeve is veel leeswerk, en leerlingen zijn net docenten, die beginnen zonder te lezen. In een situatiebeschrijving staat dat er een wijziging in de opdracht komt, de klant wil ineens meer bestrating. Weet de leerling dat van tevoren? Hoe beoordeel je de reactie van de leerling? De landbouwbrede proeves worden wel erg breed bevonden, zou je dan een vakspecifieke proeve op het stagebedrijf kunnen doen?

Maar er zijn ook ommezwaaien. Het lijkt erop dat het team uit Oldekerk de proeve over tuinaanleg te doen vindt. “Hoe doen jullie dat met de voorbereiding, hoeveel tijd heb je daarvoor?” vragen ze aan de mensen uit Eelde. “En de arbeidsurenregistratie?” De antwoorden stellen gerust, de proeve lijkt organiseerbaar voor de Oldekerkers. “Met een paar kleine aanpassingen kan het zo achter de module praktische tuinaanleg.” De uitnodiging om in juni in Eelde te komen kijken als ze daar een brede proeve uitvoeren, wordt door de Oldekerkers aanvaard. Daarmee is een belangrijk doel van de dag behaald: ontmoeten en uitwisselen.

De winst

Elk team gaat terug naar de vestiging met het voornemen om dit schooljaar in elk geval één proeve als pilot te gaan draaien. In Wollega gaan ze bij VAP*** pizza's bakken. Ze discussiëren nog over de vraag of ze er een echte pizzabakker bij

zullen betrekken. In Meppel gaan ze aan de slag bij groen, dier en VAP. “We gaan ze toch geen beoordeling geven?” verzucht een docent. Maar de anderen vinden dat dat wel hoort bij 'zo'n grote actie'. In Winsum starten ze met een pilot dier.

Alle vestigingen van AOC Terra starten met Groen Proeven. “Veel doen we al,” zegt de docent dier uit Winsum, “maar de reflectie komt erbij.” “Dat is winst,” vindt zijn collega Hans, “voor de leerlingen maar ook voor ons.” Hebben ze genoeg handvatten om die gesprekken te voeren? “Het was goed om het even te oefenen, en verder: gewoon doen.”

 [Kijk voor alles over Groen Proeven en eerder verschenen artikelen hierover op www.groenonderwijs.nl > editie 4.](http://www.groenonderwijs.nl)

Ondersteuning

Bij het uitrollen van Groen Proeven wordt gebruik gemaakt van experts, ervaringsdeskundigen van aoc's. De docenten van AOC Terra werden ondersteund door:

- > Peter Siemerink van AOC Oost
- > Marjolein Kroeze van AOC Friesland
- > Chris Oldengarm van AOC De Groene Welle

De voorbereidingsgroep en contactpersonen van AOC Terra zijn:

- > Teun Tijdens van de vestiging Eelde
- > Karin Verwey van de vestiging Emmen
- > Marianne Raamsdonk van de vestiging Assen

* Het gaat om competenties die wereldwijd gebruikt worden. Er zijn 25 SHL-competenties, waarvan het vmbo er 18 gebruikt. Bijvoorbeeld: beslissen/activiteiten initiëren, samenwerken en overleggen, presenteren (Bron: CPS)

** STAR-methode: gedragsgerichte vraagmethode, in de volgorde situatie, taak, actie, resultaat

*** VAP: Verwerking Agrarische Producten